

PANU: PORTHANIASTA SNELLMANIAAN

Kuten valpas lukija on huomannut, kastettiin Oulun yliopiston filosofisen tiedekunnan humanistisen opintosuunnan laitojen yhteiset uudet tilat En-Ko Oy:n omistaman Äströmin ent. kenkätehtaan seinien sisäpuolella Snellmaniaksi. Kastamista jo tässä vaiheessa perusteli huom. suunnan esimies, prof. Kyösti Julku muistaakseni mm. sillä, että yhteinen työ- ja kokoontumispaikka jo käytännöllisistään syistä kaipaa nimen. Jos nimi on perusteltu ja lisäksi helppo muistaa ja lausua, niin — hyvä on. Eräs oululainen ehdotti aluksi, kuulin, ihan tosissaan nimeä Myllytulli. Tarkoitus oli kuulemma kuitenkin löytää nimi, joka kelpaisi opintosuunnan (myöhemmin ehkä tiedekunnan) uusiinkin tilojen nimeksi sitten joskus Linnanmaalla. Julku kuului kuitenkin sanoneen, että hänestä olisi ollut hauskaa kokeilla Myllytullilla. Olisi ollut hauska nähdä, mihin opintosuunnan opettajat olisivat vaeltaneet, kun olisi kuulutettu, että opettajien kokous Myllytullissa. Moniko olisi tullut sinne laitosrakennukseen ja moniko olisi mennyt ravintola Myllytulliin.

Nyt meillä kuitenkin on Snellmania. Nimen valinta tuntuu herättäneen keskustelua. Olen kuullut ihmeteltävän, mitä tekemistä Snellmanilla on humanistien kanssa tai miksi piti "matkia" Helsinkiä ja ottaa Porthanian tyylinen nimi. Olen kuullut, että asiasta on kirjoitettukin. Muutamilta olen kysynyt, mikä olisi heidän ehdotuksensa. Jonkun vasta- tai rinnakkaisehdotuksen olen saanut.

Minusta nimi Snellmania on oikein hyvä. Olen samaa mieltä kuin filosofisen dekaani, professori Uno Varjo, jonka kuulin vihkiäiskaffeilla sanovan, että heidän piti ehdottomasti varata Snellmania, muuten sen olisi vienyt joku muu, esimerkiksi Kuopio, jonka kanssa Snellmanilla

on enemmän tekemistä kuin Oulun kanssa. Mutta sopiihan toki tietää, että Johan Vilhelm, jonka suku jo siihen aikaan vaikutti Oulussakin, kävi Oulun triaalikoulun alusta loppuun ja matkusti täältä, Oulun surkiaan suurtulipaloon sammuttajana osallistuttuaan, Turkuun kirjoitustautuakseen yliopistoon. Ja tottahan J.V.S. antoi kansallemme paljon muutakin kuin oman markan, totta kai hän liittyi historiaamme muutenkin kuin "snellmanina" eli setelinä. Tämä "mania-mania" sopii sitäpaitsi mainiosti ainakin hum.laitoksiin kuuluvan kansantaloustieteen laitoksen nimenvalinnan perustaksi. Vai kuinka, vt. professori Brumert?

Kirjallisuuden professori Raoul Palmgren puolestaan kuuluu sanoneen (sitä kuulee kaikenlaista, kun sattuu herrojen kanssa kaffille), että hänen mielestään Snellmania on mainio nimi, kun se tarjoaa lähtökohdat sekä hänelle (kirjallisuudentutkijalle) että Julkulle (historiantutkijalle). Näinhän on. Ja kai lukijakin tietää, miten kirjailijana ja koulunrehtorina aloittanut, historioitsijana, valtio-opinteen ja filosofina esiintynyt, sanomalehtiä ja aikakauslehtiä perustanut, toimittanut ja avustanut suomen kielen puolesta ruotsin kieltä kirjoittaen taistellut Snellman, joka päätyi filosofian professoriksi, valtiomieheksi, senaattoriksi ja valtioneuvokseksi, ollen myös mainio puhuja, liittyi filosofiseen tiedekuntaan, kirjallisuuden, historian, suomen kielen, pohjoismaisen filologian, kasvatustieteen ja fonetiikan laituksiin sekä niiden yhteydessä annettavaan yleisen valtio-opin ja puheopin opetukseen. Kaukana vanhasta klassikosta ei toki ole latinakaan (Rooman kirjallisuus) Snellman ja Hegel, siinäpä silta vaikka germaanisen filologian laitokseen! Kansallinen herättäjä. Lautantaseuran mies. Ylioppilaspoliitikko ja kuraattori. Mitä vielä?

Puhuivat matkimisesta. Helsingin yliopiston Porthania tunnetaan yleisesti, tuntuu, että ai-noana. HY:ssä, vanhalla puolella, on myös Castrenianum, suomen kielen laitos. Kauppakorkeakoulu kuuluu nimittäneen hallintaansa saamansa Tyttönormaalilyseon ent. rakennuksen Helsingin Töölössä Chydenimiksi. Ulkomailta voisi ottaa esimerkkejä vaikka kuinka paljon, riittäköön yksi vanhimista. Sorbonne Pariisissa on vanha ja kunniakas yliopisto. Sen perusti Robert de Sorbon 1257.

Olen kuullut monen halunneen nimeä Topeliana. Sekin nimi olisi ollut hyvin perusteltavissa niin Pohjois-Suomen kuin hum. opintosuunnan yleensäkin kannalta. Huultakin on heitetty ja kovasti: Enkonomia tai Enkomonia (vuokralen antajan En-Ko Oy:n kunnia-aksi), Äströmania tai Äströmiana. Viimeksimainittuun sanon, että jos se jäisi sille paikalle, niin onpa Oulun Äströmeistä löydetävissä humanistejakin. — Henkilöpalvontaa, taisi joku sanoa. Hyvät ihmiset, sitäkö se sitten on Humboldt Universität, sitäkö Lenin-aukio, Franzénin puisto, Otto Karhin puisto. No, joskus kai sitäkin, mutta pitäisikö nyt sitten muuttaa esim. Alkio-opiston nimi, ettei syöllistytäisi palvomiseen.

Vaikeitahan ne nämä nimet joskus ovat, vaikka kansakoulua onkin jo käyty sata vuotta. Olen lukenut, että mainion sukukirjan Genealogia Sursillianan myyjä sai äskeisinä vuosina puhelinsoiton: "Vieläkö teillä on sitä Kynekologia Sursilliana?" Ja Oulun Päivänä kerrottiin, että kun piti rakennettaman Domus Botnica Toivonsaareen, ilmestyi silloisen Opettajakorkeakoulun rehtorin Aatto Kaljusen ovelle pikkupoika, joka kysyi: "Ostaako setä Tuomas Pontikka-merkin?" Ja setähän osti.